અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

બાબુ પુત્ર રવીન્દ્રન

વિરુદ્ધ

બાબુ પુત્ર બાહુલેયન અને અન્ય.

ઓગસ્ટ ૧૧, ૨૦૦૩.

[દોરૈસ્વામી રાજુ અને એચ. કે. સેમા, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પીનલ કોડ (ભારતીય દંડ સંહિતા), ૧૮૬૦ – કલમ ૩૦૨:

દોષિત ઠરાવવા બાબત – સાંયોગિક પુરાવા (circumstantial evidence) ના આધારે – હાઇકોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છુટકારો – વાજબીપણું – કોર્ટે ઠેરવેલ કે: જ્યારે તમામ સાંયોગિક પુરાવાઓને એકસાથે લેવામાં આવે અને તે સંચિત રીતે

અને અચૂકપણે આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતા હોય, ત્યારે દોષિત ઠરાવવો વાજબી છે.

મૃત્યુદંડની સજા – આપવા બાબત – વાજબીપણું – કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ઘાતકી હત્યા કરવામાં આવી હતી પરંતુ તે અત્યંત ગુનાહિતતાનો સૌથી ગંભીર કિસ્સો નથી, ગુનેગારના સંજોગો અને ગુનાના સંજોગો એવા નથી કે આજીવન કેદ એ અપૂરતી સજા હોય અને વધારનારા અને ઘટાડનારા સંજોગો વચ્ચે સંતુલન દોરવામાં આવ્યું છે, આમ મૃત્યુદંડ લાદવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી – વળી, આ કેસ 'રેરેસ્ટ ઓફ રેર' (rarest of rare) કેસોના દાયરામાં આવતો નથી – આથી, મૃત્યુદંડની સજામાં ફેરફાર કરી આજીવન કેદ કરવામાં આવે છે.

ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ, પક્ષકારોના લગ્ન સંપન્ન થયા હતા. ત્યારબાદ, પત્નીને તેના પતિના લગ્નેતર સંબંધ વિશે જાણ થઈ. તેણીએ તેના પતિને લગ્નની પ્રથમ રાત્રે અને બીજા દિવસે પણ દૂર રાખ્યો. આરોપી–પતિ પોતાની પત્ની સાથે સંભોગ કરવામાં નિષ્ફળ જવાના કારણે બદલો લેવાની ભાવના વાળો બની ગયો અને પરિણામે તેણે ગળું દબાવીને તેની હત્યા કરી નાખી અને પછી તેને એક વણવપરાયેલા કૂવામાં ફેંકી દીધી. રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે પતિએ ઘરના લોકોને જગાડ્યા અને જણાવ્યું કે તેની પત્ની ગુમ છે. શોધખોળ બાદ મૃતકનો મૃતદેહ ઘરથી લગભગ ૧૭ મીટર દૂર આવેલા એક કૂવામાંથી મળી આવ્યો. મૃતક–

પત્નીના ભાઈએ એફઆઈઆર (**FIR**) નોંધાવી. પતિ પર તેની પત્નીની હત્યાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ જજે આરોપી–પતિને આઈપીસી (**IPC**) ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો અને મૃત્યુદંડની સજા ફટકારી. હાઈકોર્ટે દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો હુકમ રદ કર્યો. આથી આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

અપીલકર્તાએ રજૂઆત કરી કે સાંયોગિક પુરાવાઓ વાજબી શંકાની બહાર અચૂકપણે આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે; અને આરોપીના પિતાની જુબાની એ એક ભૂલ હતી તેવું ઠરાવવામાં હાઈકોર્ટે ભૂલ કરી છે.

સામાવાળાઓ / પ્રતિવાદીઓએ રજૂઆત કરી કે સાંયોગિક પુરાવાઓ આરોપીના અપરાધ તરફ દોરી જતા નથી; અને કોઈ પ્રત્યક્ષ પુરાવો નથી, આમ હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલ નિર્દોષ છુટકારામાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

અપીલ મંજૂર કરતા, કોર્ટે **કોર્ટે ઠેરવેલ કે:**

૧. વર્તમાન કિસ્સામાં, તમામ સાંયોગિક પુરાવા, એકસાથે લેવામાં આવે ત્યારે સંચિત રીતે દોરી જાય છે અને અચૂકપણે માત્ર આરોપીના અપરાધ તરફ જ

નિર્દેશ કરે છે. આમ આરોપીને નિર્દોષ છોડતો હાઇકોર્ટનો હુકમ બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. [૩૯૮–જી, એચ]

૨.૧. હાઇકોર્ટનું એ તારણ કે પ વાગ્યાની સ્થિતિ (5'O clock position) માં હાઇમેન (hymen) ફાટેલું હતું તે દર્શાવે છે કે દંપતીએ શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો તે શબપરીક્ષણ કરનાર ડોક્ટરના પુરાવાના સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન પર આધારિત નથી. ડોક્ટરે જણાવ્યું કે જાતીય સંબંધ બાંધવાના પ્રયાસના ચિહ્નો હતા જેનો અર્થ એ છે કે આરોપી મૃતક સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો અને મૃતક આ પ્રયાસનો પ્રતિકાર કરી રહી હતી. વળી, મૃતકના મૃત્યુ પહેલા આરોપીએ તેની સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો ન હતો તે અંગે આરોપીનું વલણ ડગમગતું (wavering) છે. વધુમાં, કેમિકલ એક્ઝામિનેશનના રિપોર્ટ કે જેમાં યોનિમાર્ગના સ્મીયર (smear) અને સ્વેબ (swab) માં વીર્ય અને શુક્રાણુઓ (semen and spermatozoa) ની હાજરી જોવા મળી ન હતી તે સંપૂર્ણ જાતીય સંબંધની ગેરહાજરીની પુષ્ટિ કરે છે. આમ, એવી પૂરી સંભાવના છે કે આરોપી મૃતકનું ગળું દબાવી રહ્યો હતો અને તે જ સમયે તેની સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો અને આ પ્રક્રિયામાં પ વાગ્યાની સ્થિતિમાં હાઇમેન ફાટી ગયું હોઈ શકે પરંતુ શારીરિક સંબંધ પૂર્ણ થયા વિના. [૩૯૬–બી, એફ] બ્લેક્સ લો ડિક્શનરી, છઠ્ઠી આવૃત્તિ, નો સંદર્ભ લેવામાં આવેલ.

૨.૨. ડોક્ટર દ્વારા મૃતકની ગરદન પર જોવા મળેલી ત્રણ ઈજાઓના સંદર્ભમાં, એવી પૂરી સંભાવના છે કે આરોપીએ મૃતકને ડરાવવા અથવા ત્રાસ આપવા અથવા પ્રતિકારને દૂર કરવા માટે પીડાદાયક આનંદ (sadism) ના અતિરેકમાં મૃતકની ગરદન પર દબાણ લાગુ કર્યું હતું. [૩૯૬-જી]

૨.૩. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે આરોપીના બેડરૂમમાંથી માત્ર લુંગીની વસૂલાતનું કોઈ મહત્વ નથી, કારણ કે લુંગી સામાન્ય રીતે ઘરેલુ જીવનમાં પહેરવામાં આવે છે અને તે કોઈપણ વ્યક્તિના બેડરૂમમાં કોઈ અજાણી વસ્તુ નથી. હાઇકોર્ટે એ નોંધવામાં નિષ્ફળતા દર્શાવી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૩ (PW-૩) એ જણાવ્યું હતું કે તેના પતિએ ઘરની પૂર્વ બાજુના કૂવામાં લુંગી જોઈ હતી અને તેઓએ જોયું કે આરોપીની પત્ની તેમાં મૃત હાલતમાં પડી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૧૧ ના પુરાવામાં પણ એવું છે કે તેણે મૃતદેહ પરના કપડાં કસ્ટડીમાં લીધા હતા. જે કૂવામાં મૃતદેહ પડ્યો હતો તે કૂવામાં લુંગી પડી હતી અને આ ભૌતિક વસ્તુઓ લેવામાં આવી હતી અને માર્ક કરવામાં આવી હતી. આ દર્શાવે છે કે ઘરમાં એક કરતાં વધુ લુંગી હતી, એક મૃતદેહ સાથે ફેંકવામાં આવી હતી અને બીજી આરોપીએ પહેરી હતી, જે ઘરમાંથી મળી આવી હતી. [૩૯૭-સી-ઈ]

૨.૪. આરોપીના પિતાએ સીઆર.પી.સી. (Cr.P.C.) ની કલમ ૧૬૧ અને ૧૬૪ હેઠળના તેમના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેમના પુત્ર–આરોપીએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે તેની પત્ની રૂમમાંથી ગુમ છે. જો કે, કોર્ટમાં તેમની તપાસમાં, તેમણે જણાવ્યું કે આરોપીએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે તેની પત્ની મૃત્યુ પામી છે. તે જીભની ભૂલ (slip of tongue) ન હોઈ શકે કારણ કે બે જગ્યાએ અને બે અલગ અલગ સંદર્ભોમાં તેમણે આરોપીએ તેની પત્ની મૃત્યુ પામી હોવાનું કહ્યું હોવા વિશે જણાવ્યું છે. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે એવું કોઈ કારણ નથી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ (PW–6) એ કોર્ટમાં શા માટે એવું કહ્યું હશે કે આરોપીએ કહ્યું હતું કે તેની પત્ની મૃત્યુ પામી છે. તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલ હતી. કોઈપણ દ્વારા, કોઈપણ ધારણા માટે કોઈ વાજબીપણું કે અવકાશ નથી. હાઇકોર્ટ દ્વારા લેવાયેલ મત સ્પષ્ટપણે ભૂલભરેલો હતો. વધુમાં, આ કેસની પૃષ્ઠભૂમિ અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ નું નિવેદન અવગણવા માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ આરોપીના પિતા સિવાય બીજું કોઈ નથી. એ તદ્દન સ્વાભાવિક છે કે તે પોતાના પુત્રને સજામાંથી બચાવવાનો પ્રયાસ કરશે. એ સમજવું જોઈએ કે સાક્ષીની સત્યતાની હંમેશા કોર્ટમાં કસોટી કરવામાં આવે છે, કારણ કે તેના નિવેદનની ચકાસણી કરવામાં આવે છે. સાક્ષીની સત્યતા ઉલટતપાસ (cross–examination) દ્વારા બહાર આવે છે. આ સાક્ષીને ફરી ગયેલો (hostile) જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અને

પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તેમજ આરોપી દ્વારા તેની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી. [૩૯૮–એ–ઈ]

૨.૫. કાનૂની ભાષામાં છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા (Last seen together) નો સામાન્ય રીતે અર્થ થાય છે શેરીમાં, સાર્વજનિક સ્થળે અથવા લોકો દ્વારા વારંવાર મુલાકાત લેવાતા કોઈપણ સ્થળે છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા. વર્તમાન કિસ્સામાં, છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા, એટલે અંદરથી બંધ કરેલા રૂમમાં એકસાથે સૂવું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ ના પુરાવામાં એવું છે કે તેઓએ એકસાથે રાત્રિભોજન કર્યું હતું અને આરોપી અને મૃતક રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યે એક રૂમમાં બંધ હતા, જે નિર્વિવાદ છે. આમ, તે આરોપી–પતિ જ છે જે જાણે છે કે કઈ રીતે અને કયા સંજોગોમાં મૃતકનો અંત આવ્યો અને ગળું દબાવવાના નિશાન વાળો મૃતદેહ નજીકના કૂવામાં કેવી રીતે પહોંચ્યો. વધુમાં, કોઈ ઘૂસણખોર (intruder) નો કોઈ પુરાવો નથી. આવી સ્થિતિમાં, મૃતકના મૃત્યુ તરફ દોરી જતા સંજોગોનો બોજો આરોપી પર જાય છે. [૩૯૬–એચ]

૩. વર્તમાન કિસ્સામાં, જોકે હત્યા ઘાતકી છે, પરંતુ તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપી દ્વારા આચરવામાં આવેલ ગુનો અત્યંત ગુનાહિતતાના સૌથી ગંભીર કિસ્સાઓ નથી; કે 'ગુનેગાર' ના સંજોગો અને 'ગુના' ના સંજોગો પણ એવા નથી; કે આજીવન કેદ એ અપૂરતી સજા નથી; અને તે પણ કે

વધારનારા અને ઘટાડનારા સંજોગોનું સંતુલન દોરવામાં આવ્યું છે. વધુમાં, એ કહેવું મુશ્કેલ છે કે તે 'રેરેસ્ટ ઓફ રેર' કેસોના દાયરામાં આવે છે. તેથી, આરોપીની સજામાં ફેરફાર કરી આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળના ગુના માટે આજીવન કેદ કરવામાં આવે છે. [૩૯૯–એફ–એચ; ૪૦૦–બી, સી] બચન સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, [૧૯૮૦] ૨ એસ.સી.સી. ૬૮૪ અને મચ્છી સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ [૧૯૮૩] ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૦, પર આધાર રાખવામાં આવેલ.

ફોજદારી અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૦ ઓફ ૧૯૯૬. ક્રિમિનલ એ.નં. ૬૨૬ ઓફ ૧૯૯૪ માં કેરળ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૯.૧૧.૯૪ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી. સાથે ક્રિમિનલ એ.નં. ૨૭૧ ઓફ ૧૯૯૬. અપીલકર્તા તરફથી કે.આર. શશિપ્રભુ માટે ઈ.એમ.એસ. અનામ અને જોન મેથ્યુ. સામાવાળાઓ / પ્રતિવાદીઓ તરફથી એમ.પી. વિનોદ, યુ.યુ. લલિત અને દીપક પ્રકાશ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ સેમા દ્વારા આપવામાં આવેલ આ બે અપીલો ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૬૨૬ ઓફ ૧૯૯૪ અને આર.ટી.નં. ૨ ઓફ ૧૯૯૪ માં પસાર કરાયેલ કેરળ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૯.૧૧.૧૯૯૪ ના સામાન્ય ચુકાદા અને હુકમમાંથી ઉદ્ભવે છે અને આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં

આવી રહ્યો છે. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૦ વાસ્તવિક ફરિયાદી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧), મૃતકના ભાઈ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૧ કેરળ રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

ફરિયાદપક્ષ દ્વારા દર્શાવ્યા મુજબ આ કેસની હકીકતો સંક્ષિપ્ત પરંતુ ભયાનક છે, જે માનવ અંતરાત્માને આંચકો આપે છે. મૃતક સુજાતાના લગ્ન આરોપી બાબુ સાથે ૨.૨.૧૯૯૩ ના રોજ સંપન્ન થયા હતા. ત્યારબાદ, દંપતી વરરાજાના પૈતૃક ઘરમાં એકસાથે રહેતા હતા. મૃતકને આરોપીના મોટા ભાઈની પત્ની લેખા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩) પાસેથી માહિતી મળી હોવાનું જણાય છે કે આરોપીના ઓમના ઉર્ફે વાવચી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૨) સાથે લગ્ન પહેલાના સંબંધો હતા. મૃતક તેના પતિના ઓમના સાથેના લગ્નેતર સંબંધો વિશે મળેલી માહિતી સહન કરી શકી નહીં. તે અણગમતી બની ગઈ અને આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રયાસો પ્રત્યે પ્રતિભાવહીન વલણ અપનાવ્યું અને તેણે લગ્નની પ્રથમ રાત્રે તેને દૂર રાખવામાં સફળતા મેળવી. એવું જણાય છે કે મૃતકે બીજી રાત્રે એટલે કે ૩.૨.૧૯૯૩ ના રોજ પણ આરોપી પ્રત્યે આવું જ કડક વલણ અપનાવ્યું હતું, જેનાથી આરોપી ગુસ્સે ભરાયો હતો. મૃતક દ્વારા સતત અટકાવવામાં આવતા શારીરિક સંબંધની લાલસા ટકાવી ન શકવાને કારણે, આરોપીએ મૃતકનું જીવન સમાપ્ત કરવાનું નક્કી કર્યું, તેનું ગળું દબાવ્યું અને તેની હત્યા કરી નાખી. ત્યારબાદ, મૃતકના મૃતદેહને ઉઠાવીને આરોપીના ઘરથી

લગભગ ૧૭ મીટર દૂર આવેલા એક વણવપરાયેલા કૂવામાં લઈ જઈને ફેંકી દેવામાં આવ્યો. એવો પણ આક્ષેપ છે કે રાત્રે લગભગ ૨.૩૦ વાગ્યે, આરોપીએ ઘરના લોકોને જગાડ્યા હતા અને તેમને જણાવ્યું હતું કે તેની પત્ની ગુમ છે અને ત્યારપછીની ભારે શોધખોળમાં, મૃતકનો મૃતદેહ કૂવાની અંદર જોવા મળ્યો હતો અને તેને કૂવામાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યો હતો. મૃતકના ભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧ દ્વારા ફર્સ્ટ ઇન્ફર્મેશન રિપોર્ટ (FIR) નોંધાવવામાં આવ્યો હતો અને તેને અકુદરતી મૃત્યુના કેસ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. ઓટોપ્સીનું પરિણામ મળ્યા પછી, એ વાતની પુષ્ટિ થઈ કે સુજાતાનું મૃત્યુ ગળું દબાવવાને કારણે થયું હતું. એફઆઈઆરને તદનુસાર હત્યાના કેસમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી.

આ કેસમાં ફરિયાદપક્ષે ૧૫ જેટલા સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે. આરોપીઓ વતી બચાવપક્ષના કોઈપણ સાક્ષી (DWs) ની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૨ ઓમના, એક મહિલા છે જેના વિશે એવો આક્ષેપ હતો કે તેણીના આરોપી સાથે લગ્નેતર સંબંધ હતા, તેણી ફરી ગયેલી (hostile) જાહેર કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩, લેખા એ આરોપીના મોટા ભાઈની પત્ની છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪ શશિધરન એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ ના પતિ અને આરોપીના મોટા ભાઈ છે, જેમને ફરી ગયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૫ રથેશ કુમારને પણ ફરી ગયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ બાહુલેયન આરોપીના પિતા છે.

ટ્રાયલ પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે આરોપીને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો અને મૃત્યુદંડની આકરી સજા ફટકારી.

અપીલ પર, હાઈકોર્ટે દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો હુકમ બાજુ પર રાખ્યો અને તેને નિર્દોષ છોડી દીધો. હાઈકોર્ટે આર.ટી.નં. ૨ ઓફ ૧૯૯૪ ને પણ ફગાવી દીધી છે. નીચેની બંને અદાલતોએ એકસાથે ઠરાવ્યું છે કે મૃત્યુ હત્યા (homicidal) છે અને આત્મહત્યા (suicidal) નથી. તેથી, આ પ્રશ્ન આપણને વધુ અટકાવતો નથી.

પક્ષકારોને લંબાણપૂર્વક સાંભળવામાં આવ્યા. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૧ ઓફ ૧૯૯૬ માં અપીલકર્તા – રાજ્ય માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોન મેથ્યુ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૦ ઓફ ૧૯૯૬ માં અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઈ.એમ.એસ. અનામે એવી દલીલ કરી કે સારી રીતે સાબિત થયેલા સાંયોગિક પુરાવાઓ વાજબી શંકાની બહાર અચૂકપણે આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી કે હાઈકોર્ટ એ ઠરાવવામાં ભૂલ કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ ની જુબાની એક ભૂલ હતી. તેનાથી વિપરીત સામાવાળાઓ / પ્રતિવાદીઓ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ.પી. વિનોદે દલીલ કરી કે સાંયોગિક પુરાવાઓ આરોપીના અપરાધ તરફ દોરી જતા નથી. તેમની

આગળની દલીલ એ છે કે કોઈ પ્રત્યક્ષ પુરાવો નથી અને હાઇકોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલ નિર્દોષ છુટકારામાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

ફરિયાદપક્ષનો કેસ સંપૂર્ણપણે સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત છે. હાઇકોર્ટે આરોપી વિરુદ્ધ દેખાતા નીચેના સંજોગો પર વિચાર કર્યો છે:– (૧) સુજાતાનું મૃત્યુ હત્યાથી થયું હતું અને મૃતદેહ ઘરથી લગભગ ૧૭ મીટર દૂર આવેલા કૂવામાં હતો. (૨) કમનસીબ દિવસે રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યાની આસપાસ અપીલકર્તા અને મૃતક એક બેડરૂમમાં બંધ હતા. (૩) અપીલકર્તાના રૂમમાંથી તેણે રજૂ કર્યા મુજબ એક લુંગી મળી આવી હતી. (૪) અપીલકર્તાના પિતાની જ્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે તેમણે કહ્યું હતું કે અપીલકર્તાએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે મૃતક મૃત્યુ પામી છે. (૫) જ્યારે સેશન્સ જજ દ્વારા સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ અપીલકર્તાની પૂછપરછ કરવામાં આવી ત્યારે તેણે જણાવ્યું હતું કે તેના તરફથી સુજાતા સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો, પરંતુ પછીથી તેણે સ્વીકાર્યું કે તેણે તેની સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો.

ડૉ. સુજાથનની ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી. તેણીએ જણાવ્યું કે તેણે શબપરીક્ષણ (autopsy) કર્યું હતું અને નીચેની એન્ટે–મોર્ટમ (ante–mortem) ઈજાઓ જોવા મળી હતી:– (i) ગરદનની

આગળની અને જમણી બાજુએ ૧૧ સે.મી. લાંબુ દબાણનું ઘર્ષણ (pressure abrasion), આંતરિક છેડો મધ્યરેખામાં, થાઇરોઇડ કાર્ટિલેજ (thyroid cartilage) પર, રામદાઢી (chin) ની પાછળ ૯ સે.મી. (૧.૫ સે.મી. પહોળું), અને બહારનો છેડો જમણા કાનની ૭ સે.મી. નીચે અને ૩ સે.મી. પાછળ (૧.૮ સે.મી. પહોળું). (ii) ગરદનની આગળની અને ડાબી બાજુએ ૯.૫ સે.મી. લાંબુ દબાણનું ઘર્ષણ, ત્રાંસુ, આંતરિક નીચેનો છેડો થાઇરોઇડ કાર્ટિલેજથી ૧.૫ સે.મી. નીચે અને મધ્યરેખામાં (૧.૪ સે.મી. પહોળો) અને બહારનો ઉપરનો છેડો ડાબા કાનની ૬ સે.મી. નીચે અને ૨.૫ સે.મી. પાછળ (૧.૫ સે.મી. પહોળો). (iii) ગરદનની મધ્યમાં આગળની બાજુએ, ઈજા નં. ૨ થી ૦.૫ સે.મી. નીચે, એકબીજાની સમાંતર ૦.૫ સે.મી. દૂર, ૧.૩ સે.મી. અને ૦.૮ સે.મી. ત્રાંસા રેખીય ઘર્ષણ (Linear abrasions).

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ ને એવું પણ જણાયું કે હાઈમેનમાં ૫ વાગ્યાની સ્થિતિમાં એક ચીરો હતો જેની કિનારીઓ લાલ હતી. ડોક્ટરે અભિપ્રાય આપ્યો કે મૃતકનું મૃત્યુ ગરદનની આસપાસ દબાણ બળ (constriction force) ને કારણે થયું હતું. ડોક્ટરે વધુ અભિપ્રાય આપ્યો કે ગરદન પર કયાલી (લુંગી) બાંધીને ગરદન પર બળ લગાડવાથી ઈજા નં. ૧ અને ૨ થઈ શકે છે. ડોક્ટરના મતે, સામાન્ય રીતે મૃત્યુ નીપજાવવા માટે ઈજા નં. ૧ અને ૨ પૂરતી છે. ડોક્ટરે

વધુ અભિપ્રાય આપ્યો કે ઈજા નં. 3 તે ભાગ ખીલીની ટોચ સાથે સંપર્કમાં આવવાથી થઈ શકે છે.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ એ વધુમાં જણાવ્યું કે જાતીય સંબંધ બાંધવાના પ્રયાસના ચિહ્નો હતા પરંતુ જાતીય સંબંધ બાંધવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે માત્ર યોનિમાર્ગના સ્વેબ અને સ્મીયરની તપાસ દ્વારા જ જાણી શકાય છે. તેણીએ વધુમાં જણાવ્યું કે શબપરીક્ષણ સમયે યોનિમાર્ગના સ્વેબ અને સ્મીયર એકત્રિત કરીને સાચવવામાં આવ્યા હતા, અને રાસાયણિક તપાસ માટે તેને તિરુવનંતપુરમ ખાતે ચીફ કેમિકલ એક્ઝામિનરની લેબોરેટરીમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેણીએ એમ પણ જણાવ્યું કે તેણીને પ્રદર્શન પી–૧૫ (Exhibit P–15) તરીકે ચિહ્નિત થયેલ રાસાયણિક તપાસનો રિપોર્ટ મળ્યો હતો અને રિપોર્ટ દર્શાવે છે કે જ્યારે યોનિમાર્ગના સ્મીયર અને સ્વેબની તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે તેમાં વીર્ય અને શુક્રાણુઓની હાજરી જોવા મળી ન હતી. ઉલટતપાસમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ એ તે સૂચનને નકારી કાઢ્યું કે જો મૃતકના શરીરને લાંબા સમય સુધી એટલે કે થોડા કલાકો સુધી પાણીમાં ડુબાડી રાખવામાં આવે અને શરીરને હલનચલન પણ કરવામાં આવ્યું હોય, તો પણ તે વીર્ય અને શુક્રાણુઓને ધોઈ શકશે નહીં.

હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે ડોક્ટરના મતે હાઇમેનમાં પ વાગ્યાની સ્થિતિમાં ચીરો જોવા મળ્યો હતો જેની કિનારીઓ લાલ હતી અને તેથી દંપતીએ કાં તો પહેલી રાત્રે અથવા તો પછીની રાત્રે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો અને આરોપી સામેનો આરોપ કે તે પોતાની પત્ની સાથે સંભોગ કરવામાં નિષ્ફળ જવાના કારણે બદલો લેવાની ભાવના વાળો બની ગયો હતો તે તૂટી પડે છે. હાઇકોર્ટ એ હકીકતથી દોરવાઈ ગઈ હોય તેવું લાગે છે કે પ વાગ્યાની સ્થિતિમાં હાઇમેન ફાટેલું હતું તે દર્શાવે છે કે દંપતીએ શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો. આ તારણ, અમારા મતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ ના પુરાવાના સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન પર આધારિત નથી. ઉપર નોંધ્યું છે તેમ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે જાતીય સંબંધ બાંધવાના પ્રયાસના ચિહ્નો હતા પરંતુ જાતીય સંબંધ બાંધવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે માત્ર યોનિમાર્ગના સ્વેબ અને સ્મીયરની તપાસ દ્વારા જ જાણી શકાય છે, જે સાચવવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ એ એમ પણ જણાવ્યું કે રાસાયણિક તપાસના રિપોર્ટ પ્રદર્શન પી–૧૫ દર્શાવે છે કે યોનિમાર્ગના સ્મીયર અને સ્વેબમાં વીર્ય અને શુક્રાણુઓની હાજરી જોવા મળી ન હતી. યોનિમાર્ગના સ્મીયર અને સ્વેબમાં વીર્ય અને શુક્રાણુઓની ગેરહાજરી શારીરિક સંબંધની પૂર્ણતા (consummation) ની ગેરહાજરી દર્શાવે છે. બ્લેક્સ લો ડિક્શનરી છઠ્ઠી આવૃત્તિમાં કન્ઝમેશન (Consummation) ને આ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું છે, "કોઈ વસ્તુની પૂર્ણતા; પતિ–પત્ની વચ્ચે સહવાસ (એટલે કે જાતીય સંબંધ) દ્વારા લગ્નની પૂર્ણતા."

વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, જાતીય સંબંધ બાંધવાના પ્રયાસના ચિહ્નનો અર્થ એ છે કે આરોપી મૃતક સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો અને મૃતક આ પ્રયાસનો પ્રતિકાર કરી રહી હતી. પ વાગ્યાની સ્થિતિમાં હાઇમેન ફાટી જવાની ઘટના પ્રતિકારની પ્રક્રિયામાં થઈ શકે છે. રાસાયણિક તપાસનો રિપોર્ટ કે યોનિમાર્ગના સ્મીયર અને સ્વેબમાં વીર્ય અને શુક્રાણુઓની હાજરી જોવા મળી ન હતી તે સંપૂર્ણ જાતીય સંબંધની ગેરહાજરીની પુષ્ટિ કરે છે.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ ના પુરાવામાં એવું છે કે સુજાતા (મૃતક) સારા ચારિત્ર્યની છોકરી હતી. તે સામાન્ય જ્ઞાનની બાબત છે કે સ્વ–માન ધરાવતી છોકરી પોતાના પતિ સાથે પણ સહવાસ કરવાનો ઇનકાર કરશે, જો એવું જાણવા મળે કે તેના પતિને અન્ય સ્ત્રી સાથે લગ્ન પહેલાના શારીરિક સંબંધો હતા. આ માટે વિવિધ કારણો છે. નૈતિકતા ઉપરાંત, તેણીને જાતીય રીતે સંક્રમિત રોગ થવાનું જોખમ રહેલું છે અને તે પોતાના પતિ સાથે પણ સહવાસ કરવાનો પ્રતિકાર કરશે. તેથી, તે તદ્દન સ્વાભાવિક છે કે લગ્નની રાત્રે તે તેના પતિ સાથે સહવાસ કરવાનો ઇનકાર કરવામાં સફળ રહી હતી અને તે પછીની રાત્રે પણ એવું જ કરવા માટે મક્કમ હતી, જેનાથી પતિ ગુસ્સે ભરાયો હશે જે શારીરિક સંબંધની લાલસાથી સંતુષ્ટ ન હોવાથી, નિષ્ફળ પ્રયાસ કર્યા પછી આખરે તેને મારી નાખવાનું નક્કી કર્યું. આ કેસની પૃષ્ઠભૂમિ અને સંજોગો તેમજ મૃતકના મૃત્યુ

પહેલા આરોપીએ તેની સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો ન હતો તે અંગે આરોપીનું ખૂબ જ ડગમગતું વલણ અને વીર્ય અને શુક્રાણુઓની ગેરહાજરી અંગેનો તબીબી અભિપ્રાય અને એ હકીકત કે જો તે ખરેખર હોત, તો તે આ કેસમાં જોવા મળેલા સંજોગોમાં ધોવાઈ ન ગયું હોત, તેને ધ્યાનમાં લેતા એવી પૂરી સંભાવના છે કે આરોપી મૃતકનું ગળું દબાવી રહ્યો હતો અને તે જ સમયે તેની સાથે જાતીય સંબંધ બાંધવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો અને આ પ્રક્રિયામાં પ વાગ્યાની સ્થિતિમાં હાઇમેન ફાટી ગયું હોઈ શકે પરંતુ શારીરિક સંબંધ પૂર્ણ થયા વિના.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ ડોક્ટર દ્વારા મૃતકની ગરદન પર જોવા મળેલી ત્રણ ઇજાઓના સંદર્ભમાં, એવી પૂરી સંભાવના છે કે આરોપીએ મૃતકને ડરાવવા અથવા ત્રાસ આપવા અથવા પ્રતિકારને દૂર કરવા માટે પીડાદાયક આનંદના અતિરેકમાં મૃતકની ગરદન પર દબાણ લાગુ કર્યું હતું, તે નકારી શકાય નહીં.

આરોપી સામે બીજો મહત્વનો સાંયોગિક પુરાવો એ છે કે આરોપી અને મૃતક છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા હતા. ટૂંકમાં કહીએ તો તે રાત્રે રૂમમાં નિવૃત્ત થઈને બંને એકસાથે સૂતા હતા. કાનૂની ભાષામાં છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા (Last seen together) નો સામાન્ય રીતે અર્થ થાય છે શેરીમાં, સાર્વજનિક સ્થળે અથવા લોકો દ્વારા વારંવાર મુલાકાત લેવાતા કોઈપણ સ્થળે છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા. પરંતુ અહીં, છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા એ તેના કરતાં ઘણું વધારે છે. અહીં છેલ્લે સાથે

જોવા મળ્યા એટલે અંદરથી બંધ કરેલા રૂમમાં એકસાથે સૂવું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ ના પુરાવામાં એવું છે કે તેઓએ એકસાથે રાત્રિભોજન કર્યું હતું અને આરોપી અને મૃતક રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યે એક રૂમમાં બંધ હતા. તેથી, કમનસીબ દિવસે રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યાની આસપાસ આરોપી અને મૃતક એક બેડરૂમમાં બંધ હતા તે નિર્વિવાદ છે અને તે માત્ર આરોપીએ જ સમજાવવાનું છે કે શું થયું અને તેની પત્નીનું મૃત્યુ કેવી રીતે થયું અને તે પણ ગળું દબાવવાને કારણે.

આરોપી સામે ત્રીજો સાંયોગિક પુરાવો આરોપી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ લુંગીની વસૂલાત છે. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે આરોપીના બેડરૂમમાંથી માત્ર લુંગીની વસૂલાતનું કોઈ મહત્વ નથી, કારણ કે લુંગી સામાન્ય રીતે ઘરેલુ જીવનમાં પહેરવામાં આવે છે અને તે કોઈપણ વ્યક્તિના બેડરૂમમાં કોઈ અજાણી વસ્તુ નથી. હાઇકોર્ટ એ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહી હોય તેવું લાગે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ ના પુરાવામાં તેણીએ જણાવ્યું હતું કે તેના પતિએ ઘરની પૂર્વ બાજુના કૂવામાં લુંગી જોઈ હતી અને તેઓએ જોયું કે સુજાતા તેમાં મૃત હાલતમાં પડી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૧, કે.આર. ગોપીકુટ્ટન નાયરના પુરાવામાં પણ એવું છે કે તેણે મૃતદેહ દ્વારા પહેરવામાં આવેલ અન્ડરસ્કર્ટ, એક ગુલાબી બ્લાઉઝ, સફેદ બ્રેસિયર, લુંગી જે કૂવામાં પડી હતી જેમાં મૃતદેહ પડેલો હતો તે કસ્ટડીમાં લીધા હતા અને આ ભૌતિક વસ્તુઓ લેવામાં આવી હતી અને

એમ.ઓ. (M.Os) ૨ થી ૫ તરીકે માર્ક કરવામાં આવી હતી. આ દર્શાવે છે કે ઘરમાં એક કરતાં વધુ લુંગી હતી, એક મૃતદેહ સાથે ફેંકવામાં આવી હતી અને બીજી આરોપીએ પહેરી હતી, જે ઘરમાંથી મળી આવી હતી.

ચોથો સંજોગ, હાઇકોર્ટના દૃષ્ટિકોણથી પણ, જો તે વિશ્વાસપાત્ર જણાય, તો ચોક્કસપણે આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરતો નિર્ણાયક મુદ્દો, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬, આરોપીના પિતાનું નિવેદન છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ એ સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ અને ૧૬૪ હેઠળના તેમના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેમના પુત્ર, આરોપીએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે મૃતક સુજાતા રૂમમાંથી ગુમ હતી. જો કે, કોર્ટમાં તેમની તપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ એ જણાવ્યું કે આરોપીએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે સુજાતા મૃત્યુ પામી છે. તે જીભની ભૂલ ન હોઈ શકે કારણ કે બે જગ્યાએ અને બે અલગ અલગ સંદર્ભોમાં તેમણે આરોપીએ સુજાતા મૃત્યુ પામી હોવાનું કહ્યું હોવા વિશે જણાવ્યું છે. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે કારણ કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ એ સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ અને ૧૬૪ હેઠળના તેમના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે આરોપીએ તેમને રાત્રે લગભગ ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે તેની પત્ની રૂમમાં જોવા મળતી નથી, એવું કોઈ કારણ નથી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ એ કોર્ટમાં શા માટે એવું કહ્યું હશે કે આરોપીએ કહ્યું હતું કે સુજાતા મૃત્યુ પામી છે. કોઈપણ દ્વારા, કોઈપણ ધારણા માટે કોઈ વાજબીપણું

કે અવકાશ નથી. હાઇકોર્ટનો એવો મત હતો કે આ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલ હતી. અમારા મતે, હાઇકોર્ટ દ્વારા લેવાયેલ મત સ્પષ્ટપણે ભૂલભરેલો હતો. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ અને ૧૬૪ હેઠળ તેમની તપાસમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે આરોપીએ તેમને રાત્રે ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે સુજાતા રૂમની અંદરથી ગુમ છે. કોર્ટમાં તેમની તપાસમાં તેમણે, જોકે, જણાવ્યું કે રાત્રે લગભગ ૨.૩૦ વાગ્યે આરોપીએ તેમને સુજાતાના મૃત્યુ વિશે જાણ કરી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ આરોપીના પિતા સિવાય બીજું કોઈ નથી. એ તદ્દન સ્વાભાવિક છે કે તે પોતાના પુત્રને સજામાંથી બચાવવાનો પ્રયાસ કરશે. એ સમજવું જોઈએ કે સાક્ષીની સત્યતાની હંમેશા કોર્ટમાં કસોટી કરવામાં આવે છે, કારણ કે તેના નિવેદનની ચકાસણી કરવામાં આવે છે. સાક્ષીની સત્યતા ઉલટતપાસ દ્વારા બહાર આવે છે. આ સાક્ષીને ફરી ગયેલો જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અને પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તેમજ આરોપી દ્વારા તેની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી. તેમની ઉલટતપાસમાં સાક્ષીએ નીચે મુજબ જણાવ્યું: "મને રાત્રે ૨ વાગ્યે પુત્રવધૂ વિશે જાણવા મળ્યું. તે માહિતી ખુદ આરોપી દ્વારા આપવામાં આવી હતી. સુજાતાના મૃત્યુ વિશે મને કહ્યા પછી આરોપીએ પોતે જ મારા મોટા પુત્ર શશિધરન અને તેની પત્ની (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩) ના રૂમનો દરવાજો ખખડાવ્યો હતો, તેમને જગાડ્યા અને તેમને કહ્યું. જ્યારે આરોપીએ મને સુજાતાના મૃત્યુ વિશે

કહ્યું, ત્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ જાગ્યા ન હતા."

એ સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ એ આવું કહેવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે. અમારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે કોર્ટમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ નું નિવેદન કે આરોપીએ તેમને રાત્રે લગભગ ૨.૩૦ વાગ્યે કહ્યું હતું કે સુજાતા મૃત્યુ પામી છે તે સાક્ષીનું સાચું નિવેદન છે અને કોઈ ભૂલ નથી. આ કેસની પૃષ્ઠભૂમિ અને સંજોગોને ઉપર નોંધ્યા મુજબ ધ્યાનમાં લેતા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ નું નિવેદન અવગણવા માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. અમે અગાઉ જ અવલોકન કર્યું છે કે આરોપીના પિતા હોવાથી તે સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ અને ૧૬૪ હેઠળના પોતાના નિવેદનમાં આરોપીને બચાવવાનો પ્રયાસ કરશે પરંતુ ઉલટતપાસ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૬ ના મુખમાંથી સત્ય બહાર આવ્યું છે.

હવે જે પ્રશ્ન વિચારવાનો રહે છે તે એ છે કે કોણ જવાબદાર છે. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, આરોપી અને મૃતક રૂમની અંદર બંધ હતા. કોઈ ઘૂસણખોરનો કોઈ પુરાવો નથી. આવી સ્થિતિમાં, મૃતકના મૃત્યુ તરફ દોરી જતા સંજોગોનો બોજો આરોપી પર જાય છે. તે જ જાણે છે કે કઈ રીતે અને કયા સંજોગોમાં મૃતકનો અંત આવ્યો અને ગળું દબાવવાના નિશાન વાળો મૃતદેહ નજીકના કૂવામાં કેવી રીતે પહોંચ્યો.

ઉપરોક્ત તમામ સંજોગો, એકસાથે લેવામાં આવે ત્યારે સંચિત રીતે દોરી જાય છે અને અચૂકપણે માત્ર આરોપીના અપરાધ તરફ જ નિર્દેશ કરે છે.

પરિણામે, આરોપીને નિર્દોષ છોડતો હાઈકોર્ટનો હુકમ આથી બાજુ પર રાખવામાં આવે છે.

હવે જે પ્રશ્ન વિચારવાનો રહે છે તે સજા અંગેનો છે. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળના ગુના માટે મૃત્યુદંડની મહત્તમ સજા ફટકારી હતી. મૃત્યુદંડ આપતી વખતે, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજનો એવો મત હતો કે આશરે ૨૧ વર્ષની વયની મૃતક, જેના લગ્ન આરોપી સાથે એ પૂરા વિશ્વાસ સાથે થયા હતા કે તેનું જીવન તેના હાથમાં સુરક્ષિત રહેશે અને સુખી લગ્નજીવન પસાર કરવાની સંપૂર્ણ આશા સાથે વૈવાહિક ઘરની અપેક્ષા રાખી રહી હતી, તેણીને તેના જીવનની કળીમાં જ નિર્દયતાથી ચૂંટી નાખવામાં આવી હતી, તે 'રેરેસ્ટ ઓફ રેર' કેસોના દાયરામાં આવે છે.

આ કોર્ટે બચન સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, [૧૯૮૦] ૨ એસ.સી.સી. ૬૮૪ અને મચ્છી સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, [૧૯૮૩] ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૦ માં નીચેના બે પ્રશ્નો ઘડ્યા હતા જે પૂછી શકાય છે અને જેના જવાબ 'રેરેસ્ટ ઓફ રેર' કેસ નક્કી કરવા માટેની કસોટી તરીકે આપી શકાય છે જેમાં મૃત્યુદંડની સજા

આપી શકાય: (એ) શું ગુના વિશે એવું કંઈક અસામાન્ય છે જે આજીવન કેદની સજાને અપૂરતી બનાવે છે અને મૃત્યુદંડની માંગ કરે છે? (બી) શું ગુનાના સંજોગો એવા છે કે ઘટાડનારા સંજોગો (mitigating circumstances), જે ગુનેગારની તરફેણમાં બોલે છે તેને મહત્તમ મહત્વ આપ્યા પછી પણ મૃત્યુદંડ લાદવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી?

આ કોર્ટે નીચેની માર્ગદર્શિકા પણ ઘડી કાઢી હતી, જે દરેક વ્યક્તિગત કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે જ્યાં મૃત્યુદંડ લાદવાનો પ્રશ્ન ઊભો થાય છે:

(i) અત્યંત ગુનાહિતતાના સૌથી ગંભીર કિસ્સાઓ સિવાય મૃત્યુદંડની આકરી સજા ફટકારવાની જરૂર નથી.

(ii) મૃત્યુદંડનો વિકલ્પ પસંદ કરતા પહેલા 'ગુનેગાર' ના સંજોગોને પણ 'ગુના' ના સંજોગોની સાથે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે.

(iii) આજીવન કેદ એ નિયમ છે અને મૃત્યુદંડ એ અપવાદ છે. મૃત્યુદંડ ત્યારે જ લાદવો જોઈએ જ્યારે ગુનાના સંબંધિત સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને આજીવન કેદ એ એકદમ અપૂરતી સજા જણાતી હોય, અને જો, અને માત્ર જો, ગુનાની પ્રકૃતિ અને સંજોગો અને તમામ સંબંધિત સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને આજીવન કેદની સજા લાદવાનો વિકલ્પ નિષ્ઠાપૂર્વક વાપરી શકાય તેમ ન હોય.

(iv) વધારનારા અને ઘટાડનારા સંજોગોની એક બેલેન્સ–શીટ તૈયાર કરવી પડશે અને આમ કરતી વખતે ઘટાડનારા સંજોગોને પૂરતું મહત્વ આપવું પડશે

અને વિકલ્પ પસંદ કરતા પહેલા વધારનારા અને ઘટાડનારા સંજોગો વચ્ચે યોગ્ય સંતુલન જાળવવું પડશે.

વર્તમાન કિસ્સામાં, અમારા મતે, જોકે હત્યા ઘાતકી છે, પરંતુ તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપી દ્વારા આચરવામાં આવેલ ગુનો ઉપરોક્ત કસોટીઓને સંતોષતો નથી અને એ કહેવું મુશ્કેલ છે કે તે 'રેરેસ્ટ ઓફ રેર' કેસોના દાયરામાં આવે છે. તેથી, અમારા મતે, કલમ ૩૦૨ હેઠળના ગુના માટે આજીવન કેદની સજા પૂરતી રહેશે. તદનુસાર, આરોપીને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ આજીવન સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે. સજામાં આ ફેરફાર સાથે અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે.

આરોપી જામીન પર છે. તેના જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે. તેને સજાનો બાકીનો ભાગ ભોગવવા માટે તાત્કાલિક કસ્ટડીમાં લેવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

અપીલો મંજૂર.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.